

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Ing. M. H., PhD.**, bývajúcemu v P., zastúpeného JUDr. Natáliou Kanderkovou, advokátkou, so sídlom v Žiline, A. Kmeť'a č. 12, proti žalovanej **Trenčianskej univerzite Alexandra Dubčeka**, so sídlom v Trenčíne, Študentská č. 2, IČO: 31 118 259, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Martin Bartko – JUDr. Silvia Bartková, so sídlom v Trenčíne, Piaristická 6667, **o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru**, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 21 C 121/2011 a na Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 6 Co 277/2014, v konaní o vylúčení sudcov Krajského súdu v Trenčíne z prejednávania a rozhodovania tejto veci, takto

r o z h o d o l :

Sudkyne Krajského súdu v Trenčíne predsedníčka senátu 6 Co JUDr. Stanislava Marková a členky senátu 6 Co JUDr. Iveta Martináková a Mgr. Martina Trnavská **n i e s ú v y l ú č e n é** z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

O d ô v o d n e n i e

JUDr. Stanislava Marková, ako predsedníčka senátu, určená na prerokovanie a rozhodnutie veci v odvolacom konaní vedenej pod sp. zn. 6 Co 277/2014 na Krajskom súde v Trenčíne, predložila Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky vec na rozhodnutie o námietke zaujatosti, ktorú voči členom senátu 6 Co vznesla žalovaná a to spolu s písomnými vyjadreniami sudcov k tejto námietke.

Žalovaná v námietke zaujatosti z 28. apríla 2014 (č. l. 872 - 874 spisu) uviedla, že má dôvodné pochybnosti o nezaujatosti odvolacieho senátu, ktorému predsedá JUDr. Stanislava Marková z dôvodu, že tento senát jednomyseľne rozhodol predbežným opatrením, že žalovaná nesmie uzatvoriť pracovný pomer na dobu neurčitú na funkciu kvestora univerzity (vec Okresného súdu Trenčín, č. k. 21 C 121/2011-239 a Krajského súdu v Trenčíne sp. zn.

6 Co 172/2013), s čím sa žalovaná nestotožňuje a navyše týmto spôsobom senát už vyjadril svoj postoj a názor na vec. Žalovaná pochybuje o rozhodnutí senátu v merite veci aj z dôvodu, že doposiaľ nedostala odpoveď na svoje oznámenie z 21. mája 2013, ktorým Krajskému súdu v Trenčíne oznámila výhrady proti rozhodnutiu o nariadení predbežného opatrenia v tejto veci.

JUDr. Stanislava Marková, predsedníčka odvolacieho senátu 6 Co uviedla, že nemá žiaden vzťah k účastníkom konania, k ich zástupcom ani k prejednávanej veci.

JUDr. Iveta Martináková a Mgr. Martina Trnavská, členky odvolacieho senátu 6 Co zhodne uviedli, že nemajú žiaden vzťah k účastníkom konania, k ich zástupcom ani k prejednávanej veci. Neboli členkami senátu odvolacieho súdu, ktorý rozhodoval vo veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 6 Co 172/2013.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Trenčíne (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť námietky zaujatosti vznesenej žalovanou (§ 15a O.s.p.) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci.

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne – napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2.).

Pri posudzovaní dôvodnosti námietky zaujatosti označených sudcov o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci vychádzal Najvyšší súd Slovenskej

republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zároveň na druhej strane zaručuje aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmazení hroziaceho rizika, že by vo veci mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca. Nestrannosť sa spravidla chápe ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadržania určitej procesnej strane).

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania vecí buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie vecí pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania vecí pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie vecí nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia vecí pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj

pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, alebo presvedčenie subjektu uplatňujúceho námietku zaujatosti ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikáť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, či subjektu (spravidla účastníka) uplatňujúceho námietku zaujatosti ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je teda to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je však len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej

namietat' zaujatost' dôležitú, ale nie rozhodujúcu; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Pokiaľ ide o subjektívne i objektívne aspekty nestrannosti namietaných sudkýň je treba konštatovať, že sudkyne sa necítia byť zaujaté, pretože podľa ich tvrdení tu neexistuje žiaden vzťah (k veci, k účastníkom ani k ich zástupcom), pre ktorý by bolo možné pochybovať o ich nezaujatosti. Žalovaná v námietke zaujatosti tvrdí, že uvedené sudkyne rozhodovali vo veci Okresného súdu Trenčín pod č. k. 21 C 121/2011-239 v spojení s rozhodnutím a konaním na Krajskom súde Trenčín sp. zn. 6 Co 172/2013 (č. 1. 251 spisu), čo sudkyne JUDr. Iveta Martináková a Mgr. Martina Trnavská výslovne vylúčili. Vyjadrenie uvedených sudkýň neindikujú v tejto rovine odôvodnené pochybnosti žalovanej. Z uznesenia Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6 Co 172/2013, ktorým bolo potvrdené uznesenie Okresného súdu Trenčín pod č. k. 21 C 121/2011-239 o nariadení predbežného opatrenia možno zistiť, že vo veci rozhodoval odvolací senát 6 Co, ktorému predsedal JUDr. Roman Hargaš.

Aj za predpokladu, že by tvrdenia žalovanej (ohľadom spolurozhodovania sudkýň o nariadení predbežného opatrenia v tomto konaní) boli preukázané, nemôžu byť bez ďalšieho, dôvodom pre ich vylúčenie z prejednávania a rozhodovania v tejto veci, pretože tomu bráni platná právna úprava (§ 14 ods. 3 O.s.p.) v zmysle ktorej, dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v jeho rozhodovaní v iných veciach. Pretože nedošlo k preukázaniu iných skutočností, nie je dôvod pochybovať o nezaujatosti namietaných sudkýň ani zo širšieho objektívneho hľadiska.

Žalovaná spochybňuje nestrannosť sudkýň z dôvodu, že nedostala odpoveď na svoje oznámenie z 21. mája 2013, ktoré adresovala Krajskému súdu v Trenčíne na adresu JUDr. Romana Hargaša.

Vyslovenie nespokojnosti žalovanej s rozhodnutím súdu a jej oznámenie, že podnikne právne kroky v zmysle legislatívy EÚ, vo vzťahu k namietaným sudkyňiam nepredstavuje relevantnú obavu z ich nestrannosti. Sudca je totiž pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia v zmysle § 2 ods. 2 zák. č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v znení zmien a doplnkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca (v rámci prejednávania a rozhodovania konkrétneho sporu) zachovávať k veci, účastníkom konania a k ich zástupcom vždy vecný a profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od veci, od účastníkov konania a od všetkého, čo súvisí s prejednávaním veci v súdnom konaní, je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva. Bez významu pri rozhodovaní o vylúčení sudcov v zmysle § 14 O.s.p. je i to, či a prípadne ako krajský súd na oznámenie žalovanej (ne)mal reagovať.

Pri rozhodovaní, či uvádzané okolnosti prezrádzajú nedostatok nestrannosti sudcu (z objektívnych aspektov), a teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezáujatosti vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky z vyššie citovanej judikatúry ESLP, ktorá vyžaduje, aby sa obava z nedostatku nestrannosti zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja účastníka, ale podľa objektívnych symptómov - rozhodujúca je existencia objektívnych skutočností, ktoré sa ale musia preukázať.

Vychádzajúc z oboch uvedených hľadísk (objektívnej a subjektívnej stránky sudcovskej nezávislosti), Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil naplnenie predpokladov v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p. zakladajúcich pochybnosti o nezáujatosti JUDr. Stanislavy Markovej, JUDr. Ivety Martinákovej a Mgr. Martiny Trnavskej. Preto rozhodol, že ich nevyklučuje z prerokovania a rozhodovania tejto veci.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 14. mája 2014

JUDr. Oľga T r n k o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Monika Poliačiková